

PRILOGA**Strategija razvoja prostovoljstva v Republiki Sloveniji do leta 2030**

Kazalo

1. Uvod.....	2
2. Namen strategije	4
3. Analiza potreb prostovoljskih organizacij/prostovoljstva.....	4
4. Temeljne politike razvoja prostovoljstva.....	5
5. Strateški razvojni cilji prostovoljskih organizacij/prostovoljstva	6
6. Vloga države in samoupravnih lokalnih skupnosti pri doseganju razvojnih ciljev.....	7
7. Glavna področja razvoja prostovoljstva	7
8. Program ukrepov za izvajanje strategije razvoja prostovoljstva	9
9. Sklep	20
10. Reference.....	20

1. Uvod

Strategija je pripravljena na podlagi 36. člena Zakona o prostovoljstvu¹ (ZProst), ki določa obvezo Vlade Republike Slovenije, da za sistematsko in dolgoročno spodbujanje razvoja prostovoljstva v Republiki Sloveniji sprejme razvojni dokument (tj. odlok vlade), s katerim določi petletno (5) strategijo razvoja prostovoljstva, ki določa temeljne politike in ukrepe spodbujanja prostovoljskega dela, vsebuje skupne ukrepe za spodbujanje in razvoj prostovoljstva ter določa tudi posebne ukrepe, ki jih je treba sprejeti na posameznih področjih javnega urejanja in delovanja države, da se omogoči razvoj prostovoljstva v Sloveniji. Hkrati z naslovno strategijo je potekala priprava Strategije razvoja nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji do leta 2030.

Strategija je vsebinsko nadaljevanje Strategije o razvoju nevladnih organizacij in prostovoljstva do leta 2023² v delu, kjer je strategija urejala področje prostovoljstva, in opredeljuje strateška področja, ki so opredeljena na podlagi opazovanj ključnih dejavnikov za obstoj in razvoj prostovoljstva ter prostovoljskih organizacij v Republiki Sloveniji. Nevladne organizacije so tesno povezane s prostovoljstvom, saj so se razvile iz dolgotrajnih tradicij filantropije in samopomoči, ki so skupne vsem družbam in temeljijo na etičnem konceptu dajanja oziroma služenja tistim, ki so izven družine.³

Prostovoljstvo je družbeno koristna brezplačna aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe. Kot tako prostovoljstvo krepi medsebojno solidarnost, spodbuja razvoj človeških zmožnosti in vseživljenjskega učenja, zagotavlja družbeno povezanost in sodelovanje pri reševanju težav posameznikov in družbe.⁴ Prostovoljsko delo je v javnih politikah pogosto spregledano, zato tudi OECD poziva k boljšemu merjenju, vrednotenju in vključevanju prostovoljstva v oblikovanje politik, zlasti na področjih zdravstva, izobraževanja, okolja in socialnega varstva. Iz raziskave OECD »Izkoriščanje potenciala prostovoljstva za lokalni razvoj« izhaja, da je za polni izkoristek potenciala prostovoljstva nujna bolj strukturirana in vključujoča podpora, ki vključuje vlaganja v usposabljanja in podporno okolje za prostovoljstvo.⁵

Strategija razvoja prostovoljstva v Republiki Sloveniji do leta 2030 temelji tudi na evropskih izhodiščih, ki so oblikovala pomembne temelje za razvoj prostovoljstva. Leta 2011 je bil v okviru evropskega leta prostovoljstva pripravljen dokument Program politik za prostovoljstvo v Evropi (*Policy Agenda for Volunteering in Europe* (P.A.V.E.⁶)), ki je prvi celovitejši strateški okvir na evropski ravni za spodbujanje prostovoljstva in oblikovanje podpornega okolja. Navedene temelje nadgrajuje novejši dokument Evropski načrt za prostovoljstvo do leta 2030 (*Blueprint for European Volunteering 2030* (BEV2030⁷)), ki ga je leta 2020 sprejel Evropski prostovoljski center (European Volunteer Centre (CEV)) ter vsebuje vizijo, usmeritve in priporočila za razvoj prostovoljstva v naslednjem desetletju. Strategija odraža ključna priporočila navedenih dokumentov, saj poudarja potrebo po stabilnem in trajnostnem okolju za prostovoljske organizacije, po kakovostnem upravljanju prostovoljcev in večjem priznavanju družbene

¹ Uradni list RS, št. 10/11, 16/11 – popr. in 82/15.

² Uradni list RS, št. 37.

³ Lewis, D. (2020), *Non-Governmental Organizations and Development* (Routledge Perspectives on Development), 2. izdaja, str. 32.

⁴ 2. člen ZProst.

⁵ OECD (2024), *Unleashing the Potential of Volunteering for Local Development*, OECD Publishing, Paris. Dostopno na: <https://www.oecd.org/cfe/unleashing-the-potential-of-volunteering.pdf>

⁶ European Volunteer Centre (CEV). (2011). P.A.V.E. – Policy Agenda for Volunteering in Europe: Working towards a true legacy for EYV 2011.

https://www.europeanvolunteercentre.org/files/ugd/3ec99c_38c7cd0ec9b4490fbd96230430959e35.pdf

⁷ CEV – European Volunteer Centre (CEV). (2020). *Blueprint for European Volunteering 2030* (BEV2030). Brussels: CEV. <https://www.europeanvolunteercentre.org/bev2030>

vrednosti prostovoljstva, neodvisnem in vključujočem sodelovanju, izboljšanju možnosti za vključevanje prostovoljcev ter po zagotavljanju virov in podpore za kakovostno prostovoljstvo. Spodbuja tudi boljše usklajevanje med deležniki, prizadevanja za ozaveščanje in medsektorsko sodelovanje, kar je v skladu s širšo evropsko vizijo trajnostnega podpornega okolja za prostovoljstvo. Prostovoljstvo nakazuje prehod v manj individualistični in bolj kolektivistični način razumevanja družbe in se pogosto razume kot vstopna točka v družbeni aktivizem.⁸ Prostovoljstvo je ena izmed osrednjih vrednot sodobne družbe, saj pomembno prispeva k utrjevanju socialne povezanosti in solidarnosti, spodbuja aktivno državljanstvo ter podpira trajnostni razvoj skupnosti. V Republiki Sloveniji ima prostovoljstvo dolgoletno in bogato tradicijo ter že več let pomembno vpliva na številna področja družbenega življenja. Tudi Strategija razvoja Slovenije 2030⁹ prepoznava pomen prostovoljstva kot eno bistvenih elementov za doseg doostojnega življenja za vse.

Prostovoljci s svojo predanostjo, solidarnostjo in nesebičnim delovanjem pomembno prispevajo k razvoju in blaginji družbe na številnih področjih, od pomoči pri civilni zaščiti in reševanju, varovanja človekovih pravic ter civilnih svoboščin, ohranjanja narave in varstva okolja, do soustvarjanja bogatega kulturnega in umetniškega dogajanja. Aktivno sodelujejo tudi na področju socialne dejavnosti, spodbujajo zdrav življenjski slog z rekreacijo in športom, prispevajo k razvoju trajnostnega turizma, bogatijo vzgojno-izobraževalne procese, krepijo zdravje skupnosti ter utrjujejo temeljne vrednote, kot so spoštovanje človeka, narave in družbene solidarnosti.

Strategija prepoznava prostovoljce in prostovoljske organizacije kot ključne akterje pri obravnavanju družbenih potreb, krepitvi odpornosti družbe in prispevanju k višji kakovosti življenja prebivalcev. V tem okviru strategija izpostavlja dva osrednja vidika: prostovoljstvo kot samostojno in pomembno družbeno vrednoto ter vlogo prostovoljstva in prostovoljskih organizacij pri učinkovitem odzivanju na aktualne družbene izzive, kot so osamljenost, čedalje pogostejše težave na področju duševnega zdravja, staranje prebivalstva, oboroženi konflikti, podnebne spremembe ter naravne nesreče.

V zadnjih letih, ko je bilo v Sloveniji več kriznih razmer, uničujočih poplav in požarov do epidemije ter drugih naravnih nesreč in družbenih izzivov, se je prostovoljstvo znova izkazalo kot nepogrešljivi temelj solidarnosti in skupnostne povezanosti. Prostovoljci, ki nesebično priskočijo na pomoč v najtežjih časih, pomembno prispevajo k blaginji in hkrati odpornosti družbe ter utrjujejo občutek pripadnosti, medsebojne pomoči in sočutja. Njihova dejanja odsevajo moč skupnosti, ki zna stopiti skupaj, kadar je to najbolj potrebno.

V skladu z 41. členom ZProst ministrstvo za javno upravo redno pripravlja in objavlja skupna letna poročila o prostovoljstvu v Sloveniji. Iz statističnih podatkov za leto 2024 je razvidno, da je poročilo o prostovoljskem delu oddalo kar 2.675 prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, da je skupno število prostovoljcev, ki so opravljali prostovoljsko delo in so vodeni v vpisniku prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, 203.786, opravili pa so skupaj 8.560.250 ur prostovoljskega dela.¹⁰ V poročilo ni zajeto neformalno prostovoljstvo, pri katerem gre za aktivnosti brez posrednikov med pomoči potrebnimi in tistimi, ki pomoč nudijo.

Strategija je bila oblikovana vključujoče in pregledno ob sodelovanju predstavnikov ministrstev, nevladnih in prostovoljskih organizacij, Sveta Vlade Republike Slovenije za spodbujanje razvoja prostovoljstva, prostovoljskih in nevladnih organizacij, akademske sfere, zasebnega sektorja ter širše

⁸ Cronin, K. in Perold, H. (2006). Volunteering and Social Activism: Pathways for Participation in Human Development, *The International Journal of Volunteer Administration*, vol. XXVI, No. 1.

⁹ Vlada Republike Slovenije. (2017). Strategija razvoja Slovenije 2030. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

¹⁰ Skupno poročilo o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji za leto 2024 je dostopno na spletni strani <https://www.gov.si teme/prostovoljstvo/>.

zainteresirane javnosti. V končno različico strategije so vključena tudi priporočila in predlogi, zbrani v okviru javnih posvetovanj in tematskih delavnic, kar dodatno prispeva k njeni vsebinski celovitosti in legitimnosti. Strategija je zasnovana tako, da omogoča prožne in učinkovite odzive na aktualne družbene izzive, analizira že dosežene rezultate ter odpira prostor za nadaljnji razvoj in krepitev prostovoljstva v Republiki Sloveniji.

V zvezi s spremljanjem izvajanja strategije zakonodaja določa, da ministrstvo za javno upravo v šestih mesecih po poteku vsakega dvoletnega obdobja predloži vladi poročilo o izvajanju strategije z oceno rezultatov in mnenjem sveta. Ministrstvo za javno upravo v devetih mesecih po sprejetju strategije pripravi analizo učinkovitosti porabe sklada. Na podlagi ugotovitev ministrstvo pripravi predloge sprememb, ki bodo omogočali učinkovito porabo sredstev sklada, ter opravi razmislek o namenu porabe sklada, s poudarkom na porabi dela sredstev za operativne oziroma vsebinske programe prostovoljskih organizacij.

2. Namen strategije

Splošni namen strategije je podpirati razvoj organiziranega prostovoljstva, ki se opravlja v okviru prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, s ciljem izboljšanja življenjskih pogojev ljudi, krepitev spoštovanja človekovih pravic in spodbujanja trajnostnega razvoja v družbi. S spodbujanjem organiziranega kakovostnega prostovoljstva se država lažje spoprijema z izzivi današnjega časa.

Prostovoljci pozitivno vplivajo na celotno skupnost, saj s svojimi deli ustvarjajo občutek pripadnosti. Prostovoljstvo spodbuja ljudi k sodelovanju pri doseganju skupnih ciljev in vrednot. Prostovoljstvo mladim omogoča tudi raziskovanje lastnih interesov, vzpostavljanje socialnih vezi in pozitivno vpliva na družbo. Poleg tega lahko prostovoljstvo okrepi občutek empatije, družbene odgovornosti in državljanske zavesti ter pripomore k boljšemu razumevanju potreb in izzivov skupnosti. Prostovoljstvo krepi odpornost posameznikov z izboljšanjem duševnega zdravja, spodbujanjem občutka pripadnosti in razvijanjem občutka smiselnosti, kar omogoča lažje premagovanje življenjskih izzivov.¹¹ Prispeva k odpornosti družbe, ker spodbuja sodelovanje, solidarnost in skupno ukrepanje v času kriz, kar vodi v močnejše in bolj povezane skupnosti.¹² Organizacije, ki vključujejo prostovoljce, povečujejo svojo odpornost, ker razširjajo svoje zmogljivosti, izboljšujejo prilagodljivost ter gradijo temelje za trajnostno in prožno delovanje v spremenljivih razmerah.¹³

Strategija za obdobje do leta 2030 je zato usmerjena v vzpostavitev trajnostnega in stabilnega podpornega okolja za prostovoljstvo, ki bo omogočilo prostovoljskim organizacijam in prostovoljcem, da še naprej uspešno prispevajo k družbeni blaginji. Strategija je namenjena tudi krepitvi sodelovanja med državo, samoupravnimi lokalnimi skupnostmi in prostovoljskimi organizacijami ter promociji, spodbujanju in podpori prostovoljstvu ob upoštevanju strateških ciljev in izvedljivih ukrepov.

3. Analiza potreb prostovoljskih organizacij/prostovoljstva

Potrebe lahko povzamemo v teh točkah:

¹¹ UN Volunteers. (2020). Volunteering and COVID-19: The Moment to Reshape Volunteering for the 2030 Agenda.

¹² International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. (2022). *Volunteering for a stronger, more resilient society*.

¹³ European Volunteer Centre (CEV). (2011). P.A.V.E. – Policy Agenda for Volunteering in Europe: Working towards a true legacy for EYV 2011.

https://www.europeanvolunteercentre.org/_files/ugd/3ec99c_38c7cd0ec9b4490fbd96230430959e35.pdf

- a) Finančna stabilnost: prostovoljske organizacije potrebujejo stabilno in trajno finančno okolje ter podporo za dolgoročno načrtovanje in izvajanje svojih programov. Pogosta težava so nezadostna in nestabilna (javna) finančna sredstva, kar otežuje kontinuirano načrtovanje in delovanje. Številne prostovoljske organizacije se spoprijemajo s težavami pri pridobivanju sredstev za osnovno delovanje, kar zmanjšuje njihovo učinkovitost in zmožnost za izvajanje njihovega poslanstva.
- b) Priznanje in podpora organiziranemu prostovoljstvu: treba je nadaljevati oziroma krepiti podporo države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Številne prostovoljske organizacije se namreč spoprijemajo s slabo prepoznavnostjo njih samih in njihovega prispevka k družbi. Priznanje prostovoljskega dela kot pomembnega dejavnika pri doseganju družbenih ciljev je ključno za njihovo uspešno delovanje. Zato je treba spodbujati medsektorsko in medresorsko načrtovanje pilotnih projektov, izvajanje raziskav na področju prostovoljstva, večjo podporo organizacijam s prostovoljskim programom (centrom za socialno delo, zdravstvenim ter izobraževalnim ustanovam za razvoj prostovoljskih programov, organizacijam v mladinskem sektorju, ki izvajajo prostovoljski program, in drugim javnim zavodom).
- c) Izobraževanje in usposabljanje: prostovoljci in njihovi mentorji/-ice potrebujejo dostop do kakovostnih izobraževalnih programov in usposabljanj, ki jim omogočajo pridobivanje potrebnih veščin in znanj za učinkovito delo ter na specifičnih področjih prostovoljskega dela supervizijo, ki jo izvajajo ustrezno usposobljene osebe. Pomembno je zagotoviti stalno izobraževanje in nadgradnjo znanj, da se bodo prostovoljske organizacije lahko učinkovito odzivale na spreminjajoče se družbene izzive.
- d) Zakonodajni okvir: potrebno je izboljšanje relevantne področne zakonodaje, ki vpliva na delovanje prostovoljskih organizacij in prostovoljstva, vključno z zavarovanjem prostovoljcev in administrativno podporo. Zakonodajni okvir mora biti prilagojen specifičnim potrebam prostovoljstva in omogočati lažje delovanje organizacij.
- e) Ozaveščanje in promocija: potrebno je povečanje ozaveščenosti javnosti o pomembnosti prostovoljstva in njegovih pozitivnih vplivih in učinkih na družbo na podlagi izvedenih študij in raziskav. Ozaveščenost o vrednosti prostovoljskega dela je ključna za večjo udeležbo in podporo prostovoljskim dejavnostim.

4. Temeljne politike razvoja prostovoljstva

Temeljne politike za razvoj prostovoljstva v Sloveniji vključujejo:

- a) Finančna stabilnost: zagotoviti je treba stabilno financiranje prostovoljstva na podlagi večletnih razpisov z integralnimi in evropskimi sredstvi. Finančna stabilnost je ključna za dolgoročno načrtovanje in uspešno izvajanje poslanstva. Pomembno je razviti različne vire financiranja, ki bodo omogočili stabilno delovanje organizacij.
- b) Podporno okolje: zagotavljanje podpornega okolja za lažji dostop do potrebnih delovnih sredstev (na primer do IKT-opreme) in podpore za učinkovito delovanje prostovoljskih organizacij.
- c) Sistemska uskladitev zdravstvenega zavarovanja za prostovoljce: proučitev in sprememba zakonodaje glede zavarovanja prostovoljcev za poškodbe pri delu in poklicne bolezni.
- d) Medsektorsko sodelovanje: spodbujati je treba sodelovanje med različnimi sektorji, kot so javni sektor (zdravstvo, šolstvo, kultura, socialno varstvo itd.), gospodarstvo in nevladni sektor za učinkovito izkoriščanje prostovoljskih potencialov. Sodelovanje med sektorji je ključno za celostno reševanje družbenih izzivov.

- e) Promocija in ozaveščanje: razviti je treba promocijske ukrepe za povečanje ozaveščenosti o pomembnosti prostovoljstva v družbi, da se povečata prepoznavnost in vrednost prostovoljskega dela.
- f) Krepitev zmogljivosti organizacij: potrebna je krepitev zmogljivosti prostovoljskih organizacij s podpornim okoljem za izvajanje poslanstva, kar vključuje izobraževanja, usposabljanja, mentorstva in razvoj kompetenc za zagotovitev kvalitetno prostovoljske izkušnje. Krepitev zmogljivosti prostovoljskih organizacij bo omogočila boljše upravljanje in izvajanje prostovoljskih programov.

5. Strateški razvojni cilji prostovoljskih organizacij/prostovoljstva

Strateški cilji za obdobje do leta 2030 so:

- a) Stabilno in trajnostno okolje za prostovoljske organizacije: cilj je ustvariti stabilno okolje za delovanje prostovoljskih organizacij, ki bo omogočalo dolgoročno načrtovanje in izvajanje njihovih programov in dejavnosti. To vključuje spodbujanje diverzificiranih modelov financiranja in zagotavljanje podpore za stabilno delovanje organizacij.
- b) Krepitev operativnih in upravljavskih zmogljivosti: cilj je okrepiti zmogljivosti prostovoljskih organizacij s podpornim okoljem¹⁴ za učinkovito izvajanje njihovih programov ter zagotoviti kakovostno mentorstvo in usposabljanje prostovoljcev. Krepitev zmogljivosti bo omogočila boljše upravljanje in izvajanje poslanstva.
- c) Povečanje števila prostovoljcev in zagotavljanje kvalitetne prostovoljske izkušnje: cilj je izboljšati delovanje prostovoljskih organizacij z usposabljanjem, mentorstvom in učinkovitejšim upravljanjem. Poseben poudarek bo na promociji prostovoljstva, ki spodbuja enake možnosti za vse (ne glede na spol, starost ali druge okoliščine), ter na prostovoljstvu v socialnovarstvenih programih, kjer pomembno prispeva k podpori uporabnikom.
- d) Večja prepoznavnost in pomen prostovoljstva: cilj je povečati ugled prostovoljstva in njegovo prepoznavnost v družbi, zlasti z večjo prisotnostjo prostovoljskih vsebin v medijih ter izobraževalnih in javnih ustanovah. Med ključne ukrepe spadajo podeljevanje državnih nagrad in priznanj, aktivno sodelovanje prostovoljskih organizacij v Svetu Vlade Republike Slovenije za spodbujanje razvoja prostovoljstva, prostovoljskih in nevladnih organizacij, izvedba nacionalne raziskave o prostovoljstvu ter analiza vrst prostovoljskega dela v socialnem varstvu. Pomemben poudarek je tudi na seznanjanju javnosti s stanjem na področju prostovoljstva in na vključevanju prostovoljskih vsebin v izobraževalni sistem.
- e) Prostovoljski programi za reševanje družbenih izzivov, kot so osamljenost mladih, staranje prebivalstva, migracij, neakovostno preživljanje prostega časa, podnebne spremembe in

¹⁴ Subjekti podpornega okolja skladno s 24. členom ZNORG:

- Horizontalna mreža je nevladna organizacija, ki na nacionalni ravni združuje nevladne organizacije iz različnih vsebinskih področij delovanja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij na nacionalni ravni.
- Regionalno stičišče je nevladna organizacija, ki na ravni razvojne regije, kot jo določa zakon, ki ureja skladen regionalni razvoj, ali na ravni več občin, ki predstavljajo zaključeno prostorsko celoto, združuje nevladne organizacije iz različnih vsebinskih področij delovanja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij na ravni svojega delovanja.
- Vsebinska mreža je nevladna organizacija, ki na nacionalni ravni, na ravni razvojne regije, kot jo določa zakon, ki ureja skladen regionalni razvoj, ali na ravni več občin, ki predstavljajo zaključeno prostorsko celoto, združuje nevladne organizacije z vsebinsko istega področja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij z istega vsebinskega področja na ravni svojega delovanja.

podobno), bodo vključevali spodbujanje raznolikih oblik prostovoljstva (družinsko, e-prostovoljstvo, korporativno), krepitev sodelovanja med prostovoljskimi organizacijami in javnimi zavodi ter podporo prostovoljstvu kot preventivnemu dejavniku za duševno zdravje. Pomemben poudarek je tudi na krepitvi zmogljivosti NVO za večjo družbeno odpornost.

6. Vloga države in samoupravnih lokalnih skupnosti pri doseganju razvojnih ciljev

Država, samoupravne lokalne skupnosti in drugi relevantni deležniki imajo pomembno vlogo pri doseganju razvojnih ciljev prostovoljstva in prostovoljskih organizacij:

- a) Država si mora prizadevati za stabilno financiranje krepitve organiziranega prostovoljstva, prilagoditev zakonodaje posebnostim prostovoljstva ter zagotovitev podpornega okolja za delovanje prostovoljskih organizacij in prostovoljstva. To vključuje med drugim sistemsko financiranje, ustrezen regulativni okvir za delovanje organiziranega prostovoljstva ter spodbujanje družbene odgovornosti. Država, ki je tudi socialna, mora biti ključni akter pri vzpostavljanju pogojev za uspešno delovanje prostovoljstva.
- b) Samoupravne lokalne skupnosti morajo spodbujati lokalne pobude in prostovoljske programe, zagotavljati podporo za lokalne prostovoljske organizacije ter vzpostaviti partnerstva z različnimi deležniki na lokalni ravni. Lokalne skupnosti imajo pomembno vlogo pri spodbujanju prostovoljstva na lokalni ravni in pri zagotavljanju podpore lokalnim organizacijam.
- c) Gospodarstvo in gospodarska združenja morajo spodbujati družbeno odgovornost podjetij in njihovo sodelovanje v prostovoljskih programih, kar lahko vključuje finančno podporo (donacije, podpora prostovoljskih akcij s sponzorstvi) in spodbujanje vključevanja svojih zaposlenih v prostovoljske dejavnosti (t. i. korporativno prostovoljstvo). Podjetja lahko pomembno prispevajo k razvoju prostovoljstva z zagotavljanjem finančnih sredstev, infrastrukture in strokovnega znanja.
- d) Izobraževalne organizacije si morajo prizadevati za vključitev prostovoljstva v izobraževalne programe ter spodbujati sodelovanje med izobraževalnimi organizacijami in prostovoljskimi organizacijami. Izobraževalne organizacije imajo ključno vlogo pri oblikovanju vrednot in spretnosti mladih, ki bodo prispevale k njihovemu aktivnemu državljanstvu.

7. Glavna področja razvoja prostovoljstva

Glavna področja razvoja vključujejo:

- a) Trajno, diverzificirano in transparentno financiranje: spodbujati je treba modele dolgoročnega financiranja, ki so večletni finančni viri za prostovoljske organizacije, in vključuje javne razpise, zasebne donacije, evropska sredstva. Stabilno financiranje je bistvenega pomena za dolgoročno delovanje in uspešno izvajanje programov.
- b) Pravna in administrativna podpora: treba je urediti zakonodajo, ki ureja zavarovanje prostovoljcev, in posodobiti podzakonske akte, ki urejajo področje prostovoljskega dela in njegovo vrednotenje. Pravna in administrativna podpora sta pomembni za učinkovito delovanje prostovoljskih organizacij in zagotavljanje varnega okolja za prostovoljce.
- c) Izobraževanje in usposabljanje: treba je sistemsko financirati podporno okolje, ki zagotavlja izobraževalne programe za prostovoljce in mentorje na različnih področjih prostovoljstva,

razvija strukturirane izobraževalne programe ter zagotavlja stalno usposabljanje in podporo. Kakovostno izobraževanje in usposabljanje sta pomembna za razvoj kompetentnih in motiviranih prostovoljcev.

- d) Promocija prostovoljstva: aktivnosti za povečanje ozaveščenosti o prostovoljstvu, kar lahko vključuje medijsko prisotnost in promocijo v okviru različnih izobraževalnih programov. Promocija prostovoljstva mora biti stalna in usmerjena k različnim ciljnim skupinam, da se povečajo prepoznavnost, razumevanje in (družbena) vrednost prostovoljskega dela.
- e) Medsektorsko sodelovanje: spodbujati je treba sodelovanje med različnimi sektorji za celostno reševanje družbenih izzivov, kar vključuje javno upravo, gospodarstvo, prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom. Sodelovanje med sektorji je pomembno za celovito reševanje družbenih izzivov in povečanje vpliva prostovoljstva.
- f) Razvoj in evalvacija novih prostovoljskih programov, ki se odzivajo na aktualne družbene izzive.

8. Program ukrepov za izvajanje strategije razvoja prostovoljstva

Strateški cilj	Ukrep	Aktivnost	Obdobje izvajanja	Nosilec/sodeluj oči	Vir sredstev	Merila za ocenjevanje doseganja ciljev	Ciljna vrednost	Višina financiranja
a) Stabilno in trajnostno okolje za prostovoljske organizacije	Okrepitev večletnih javnih razpisov s priporočili ministrstvom in občinam.	Spodbujati večletne javne razpise za dolgoročno načrtovanje in izvajanje projektov/programov s svetovanji in priporočili ministrstvom ter občinam.	2025–2030	MJU		Priporočila ministrstvom Priporočila občinam	1 priporočilo/ leto 1 priporočilo/ leto	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov
	Proučitev in sprememba zakonodaje glede zavarovanja prostovoljcev.	Sistemska uskladitev zdravstvenega zavarovanja za prostovoljce za poškodbe pri delu in poklicne bolezni.	2026–2027	MZ, MDDSZ, MJU, v sodelovanju s horizontalno mrežo za prostovoljstvo		Spremenjena zakonodaja	1 sprememba zakonodaje/ obdobje izvajanja	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov
	Proučitev in sprememba Pravilnika o področjih prostovoljskega dela in vpisniku.	Pregled in spremembe Pravilnika o področjih prostovoljskega dela in vpisniku za realno	2025–2026	MJU v sodelovanju s horizontalno mrežo za prostovoljstvo		Spremenjeni Pravilnik o področjih prostovoljskega dela in vpisniku	1 sprememba zakonodaje/ obdobje izvajanja	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov

		ovrednotenje prostovoljskega dela.							
b) Krepitev operativnih in upravljaljskih zmogljivosti	Podpora prostovoljskim organizacijam s horizontalno mrežo za prostovoljstvo in krepitev regionalnih stičišč na področju prostovoljskih aktivnosti.	Javni razpisi za subjekte podpornega okolja so namenjeni horizontalnim mrežama na nacionalni ravni in regionalnim stičiščem (12), ki delujejo kot podporne organizacije za razvoj, krepitev in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva, vključno s krepitevijo razvoja manjših NVO.	2025–2030	MJU	Sklad za razvoj NVO PP 180151	Izvedeni javni razpisi - Polno delujoča horizontalna mreža na področju prostovoljstva in regionalna stičišča, okrepljena na področju prostovoljskih aktivnosti	1 javni razpis/ obdobje izvajanja	10.000.000 EUR	
	Operativna podpora prostovoljskim organizacijam in organizacijam s	Izvedba aktivnosti za podporo prostovoljstva na nacionalnem in regionalni ravni (usposabljanja,	2025–2030	Horizontalna mreža na področju prostovoljstva in regionalna stičišča		Število podprtih subjektov podpornega okolja	13 podprtih subjektov/ obdobje izvajanja	Aktivnost ne predvideva dodatnih	

	prostovoljskim programom.	zagovornišтво, informiranje itd.).					finančnih virov ¹⁵
c) Povečanje števila prostovoljcev v in zagotavljanje kvalitete prostovoljske izkušnje	Zagotavljanje supervizije za mentorje kot upravičeni strošek v javnih razpisih.	Vključitev supervizij mentorjev kot upravičeni strošek v javnih razpisih, kjer je to utemeljeno.	2025–2030	MJU in druga pristojna ministrstva		Število javnih razpisov, ki vključujejo supervizijo kot upravičeni strošek (tudi v okviru pavšala)	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov
	Profesionalizacija mentorjev in koordinatorjev prostovoljstva.	Sofinanciranje trajnostno naravnanih delovnih mest koordinatorjev in mentorjev prostovoljcev ter usposabljanj, ki bodo prispevala k razvoju in profesionalizaciji nevladnih organizacij in prostovoljstva v Sloveniji.	2026–2030	MJU	Sklad za razvoj NVO PP 180151	Število javnih razpisov	15.000.000 EUR
	Spodbujanje prostovoljstva med starejšimi zaposlenimi.	Priprava brošure z informacijami o dobrih praksah in dobiti prostovoljstva.	2027	Horizontalna mreža na področju prostovoljstva, MJU		Izdelana in razširjena brošura	Aktivnost ne predvideva dodatnih

¹⁵ Sredstva so predvidena pri ukrepu »Podpora prostovoljskim organizacijam preko horizontalne mreže za prostovoljstvo in krepitev regionalnih stičišč na področju prostovoljskih aktivnosti«.

									finančnih virov
	Promocija prostovoljskega dela na področju enakih možnosti žensk in moških	Upoštevanje vloška prostovoljskega dela v projektih s področja enakosti žensk in moških	2030	MDDSZ	Integralni del proračuna MDDSZ PP 130089	Število vključenih prostovoljk/prostovoljcev v projekte in programe s področja enakosti žensk in moških	5 projektov letno z možnostjo vrednotenja in udeležbe prostovoljnih ur dela v finančni shemi projektov	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov ¹⁶	
	Promocija prostovoljstva na področju socialnega varstva – socialnovarstveni programi	Spodbujanje in promocija prostovoljskega dela z javnimi razpisi za sofinanciranje socialnovarstvenih programov	2030	MDDSZ		Povečano število opravljenih prostovoljskih ur v socialnovarstvenih programih	Povečanje za 20 odstotkov glede na izhodiščno leto 2024/ obdobje izvajanja	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov	
	Izvedba usposabljanj za izvajalce socialnega varstva	Promocija prostovoljskega dela in povečanje števila prostovoljcev v socialnem varstvu	2026–2030	MDDSZ, Socialna zbornica Slovenije	Integralni del proračuna MDDSZ PP 4077	Število usposabljanj	1 usposabljanje do leta 2030/obdobje izvajanja	4.000 EUR	
d) Večja prepoznavnost in pomen prostovoljstva	Okrepitev ugleda in pomena prostovoljstva v družbi in povečanje	Promocija družbenih učinkov prostovoljstva v medijih	2025–2030	MJU, UKOM		Število javnih objav o prostovoljstvu (podelitev državnih nagrad in priznanj, mednarodni dan prostovoljstva ipd.)	10 objav v medijih/ obdobje izvajanja	Aktivnost ne predvideva dodatnih	

¹⁶ Ciljna vrednost razpisov za NVO bo leta 2030 dosegla 120.000 EUR.

	prisočnosti prostovoljskih vsebin v medijih	Povečati medijsko prisočnost ob mednarodnem dnevu prostovoljstva, ob podelitvi nagrad prostovoljcem ipd.	2025– 2030	MJU, UKOM	Integralni del proračuna MJU PP 153395	Zagotovitev izpeljave vsakoletne podelitve državnih nagrad in priznanj za prostovoljce/ obdobje izvajanja	5 podelitev državnih nagrad in priznanj za prostovoljce/ obdobje izvajanja	9.000 EUR/leto	finančnih virov
	Podeljevanje državnih nagrad in priznanj za prostovoljstvo.	Podeljevanje nagrad in priznanj za prostovoljstvo (javni poziv, administrativna podpora odboru RS za podelitev državnih nagrad)	2025– 2030	MJU, člani sveta za NVO	Integralni del proračuna MJU PP 153395	Število sej sveta Število obravnavanih pobud prostovoljskih organizacij	2 seji sveta/leto 2 obravnavani pobudi/leto	500 EUR/seja	
	Sodelovanje prostovoljskih organizacij v svetu za NVO	Redni strukturirani dialog prostovoljskih organizacij v svetu za NVO in prostovoljstvo	2025– 2030	MJU, ARIS	Integralni del proračuna MJU PP 153372	Izvedba raziskave Predstavitev na svetu Objava izsledkov raziskave na Gov.Sl.	1 raziskava/ obdobje izvajanja	50.000 EUR	
	Izvedba nacionalne raziskave o prostovoljstvu	Izvedba nacionalne raziskave o vplivu prostovoljstva za pridobitev celovitega vpogleda v obseg,	2026- 2030						

							ekonomsko vrednost, demografske in geografske trende ter družbeni vpliv prostovoljstva v Sloveniji.	2026	MDDSZ, Inštitut RS za socialno varstvo	Integralni del proračuna MDDSZ PP 1279	Izvedena raziskava	1 raziskava/ obdobje izvajanja	50.000 EUR
							Izvedba analize o vrstah prostovoljskega dela na področju socialnega varstva s poudarkom na vključevanju socialno izključenih skupin v prostovoljsko delo						
							Krepitev kakovosti in razvoja prostovoljstva na področju varovanja kulturne dediščine, knjižnične in arhivske dejavnosti				Pripravljeni programi Pripravljene in vpeljane sisteme evidentiranja Vpeljava prostovoljskega dela v javne pozive in razpise	3 programi/ obdobje izvajanja 1 sistem evidentiranja/ obdobje izvajanja 3 javni pozivi oziroma razpisi z vpeljanim prostovoljskim delom // obdobje izvajanja	Aktivnosti ne predvideva dodatnih finančnih virov

		brezposelnih, prostovoljstvo kot ukrep socialne aktivacije) – sistema evidentiranja prostovoljskih ur in dela – upoštevanje prostovoljskega dela v javnih pozivih in razpisih	2025–2030	MJU			Število objav v medijih Objava letnih poročil na spletu	2 objavi v medijih/leto 1 objava na spletu/leto	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov
	Povečanje seznanjenosti javnosti s kazalniki prostovoljskega dela	Izdelava in promocija strategije in skupnih letnih poročil o prostovoljstvu	2025–2030	MVI			Število dogodkov (poročilo o aktivnostih)	3 dogodki/leto	Aktivnost ne predvideva dodatnih finančnih virov
	Uveljavitev prostovoljstva in vsebin aktivnega, odgovornega, solidarno naravnane posameznika v šolah in drugih zavodih v vzgoji in izobraževanju	Minister/ministrica, Pristojen /-na za izobraževanje, na začetku šolskega leta v poslanici izpostavi pomen prostovoljstva in vsebin aktivnega, odgovornega, solidarno naravnane posameznika; sodeluje na nacionalnih	2025–2030						

		prostovoljskih dogodkih	2025–2030	MVI, Zavod RS za šolstvo, horizontalna mreža na področju prostovoljstva		Število posvetov (poročilo o aktivnostih)	3 posveti/leto	Aktivnostne predvideva dodatnih finančnih virov
	Pedagoški delavci imajo ustrezno podporo pri ozaveščanju o vrednotah prostovoljstva in pri mentorstvu prostovoljstva in vsebin aktivnega, odgovornega, solidarno naravnane posameznika v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, dijaških domovih in zavodih za otroke s posebnimi potrebami	Organizirani so letni strokovni posveti mentorjev in koordinatorjev prostovoljstva in vsebin aktivnega, odgovornega, solidarno naravnane posameznika v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, dijaških domovih in zavodih za otroke s posebnimi potrebami	2027–2030	MJU	Sklad za razvoj NVO PP 180151	Število javnih razpisov za sofinanciranje projektov/programov prostovoljskih organizacij	1 javni razpis/obdobje izvajanja	980.000 EUR
e) Prostovoljski i programi za reševanje družbenih izzivov	Spodbujanje prostovoljstva za obravnavanje družbenih izzivov in spodbujanje različnih oblik prostovoljstva (družinsko, e-prostovoljstvo, korporativno)	Javni razpisi za spodbujanje prostovoljstva, za povečanje dostopnosti in prilagodljivosti prostovoljstva za različne ciljne skupine s ciljem krepite družbene odpornosti, spodbujanja povezovanja						

	prostorvoljstvo ipd.).	sektorjev in omogočanja večje trajnosti prostorvoljstva	2026– 2030	MK			Pripravljeni programi Izvedba usposabljanja	3 programi/obdobje izvajanja 1 usposabljanje/obdo bje izvajanja	Aktivnost ne predvidev a dodatnih finančnih virov
	Spodbujanje mentorstva na področju varovanja kulture dediščine, knjižnične in arhivske dejavnosti	Izdelava programov na področju prostorvoljstva na področju varovanja kulture dediščine, knjižnične in arhivske dejavnosti za ciljne skupine (prostorvoljstvo med mladimi, starejšimi, prostorvoljstvo brezposelnih, prostorvoljstvo kot ukrep socialne aktivacije) Organizacija usposabljanj za mentorje							
	Spodbujanje sodelovanja med prostorvoljskimi organizacijami in javnimi zavodi.	Promocija in predstavitev dobrih praks sodelovanja med prostorvoljskimi organizacijami in javnimi zavodi	2025– 2030	MJU v sodelovanju s horizontalno mrežo na področju prostorvoljstva in regionalnimi stičišči			Število predstavljenih dobrih praks	1 predstavitev/ leto	Aktivnost ne predvidev a dodatnih finančnih virov

	Spodbujanje različnih oblik prostovoljstva kot preventivnega oziroma varovalnega dejavnika duševnega zdravja različnih ciljnih skupin	Javni razpisi za spodbujanje različnih oblik prostovoljstva kot preventivnega dejavnika duševnega zdravja različnih ciljnih skupin	2025–2029	MZ, NIJZ	Integralni del proračuna MZ PP 221091 Evropska kohezijska sredstva PP 230642 PP 230643 PP 230644 PP 230645	Število javnih razpisov za sofinanciranje projektov/programov prostovoljskih organizacij	2 javna razpisa/ obdobje izvajanja	300.000 EUR
	Krepitev NVO/ prostovoljskih organizacij za povečanje odpornosti družbe	Usposabljanja NVO/prostovoljskih organizacij in različnih skupin prostovoljcev	2025–2030	MO	MO – namenska sredstva PP 4791 – Požarni sklad	Število usposabljanj oz. vaj na posameznih področjih	20 – 30 usposabljanj oz. vaj/ leto	1.000.000 EUR / leto
	Vključevanje prostovoljcev po Zakonu o začasnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri	Javni poziv za zagotovitev sredstev za vključevanje prostovoljcev, k izvajalcem, ki izvajajo socialnovarstvene storitve in storitve	2025–2026	MSP	Integralni proračun MSP PP 230395 Vključevanje prostovoljcev po	Število javnih pozivov	2 javna poziva	345.000 EUR

	izvajalcih socialnovarstve nih storitev in dolgotrajne oskrbe (ZZUKDPSS)	dolgotrajne oskrbe				ZZUKDPS S			
--	---	-----------------------	--	--	--	--------------	--	--	--

9. Sklep

Nova petletna strategija razvoja prostovoljstva za obdobje do leta 2030 je zasnovana tako, da zagotavlja stabilno in trajnostno podporno okolje za delovanje prostovoljskih organizacij in razvoj prostovoljstva. Z uresničevanjem predlaganih ukrepov bomo v Republiki Sloveniji ustvarili stabilno in trajnostno okolje za prostovoljske organizacije, okrepili operativne in upravljske zmogljivosti, povečali število prostovoljcev in izboljšali njihove pogoje, spodbujali raznolikost in enakopravno vključevanje v prostovoljstvu, spodbujali vseživljenjsko prostovoljstvo za družbeni razvoj ter spodbujali prostovoljske programe za reševanje družbenih izzivov, kar bo prispevalo k boljši kakovosti življenja in družbeni solidarnosti v Sloveniji.

Prostovoljstvo je temelj socialne povezanosti in aktivnega državljanstva, zato je pomembno, da vsi deležniki – vlada, samoupravne lokalne skupnosti, gospodarstvo in izobraževalne ustanove – sodelujejo pri uresničevanju te strategije. Le tako bomo lahko ustvarili vključujočo, trajnostno in uspešno prihodnost prostovoljstva, ki bo zgled tudi drugim državam. Verjamemo, da bomo s skupnimi prizadevanji in predanostjo dosegli zastavljene cilje in oblikovali boljšo prihodnost za vse.

10. Reference

1. **A statute for European cross-border associations and non profit organizations – Potential benefits in the current situation** (2021). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/693439/IPOL_STU\(2021\)693439_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/693439/IPOL_STU(2021)693439_EN.pdf)
2. **Anheier, H. K.** (2009). *What kind of Nonprofit sector, What kind of Society?*, *American Behavioral Scientist*, 52, str. 1082–1094.
3. **CEV – European Volunteer Centre.** (2011). *P.A.V.E. – Policy Agenda for Volunteering in Europe.* <https://www.europeanvolunteercentre.org/pave>
4. **CEV – European Volunteer Centre.** (2020). *Blueprint for European Volunteering 2030 (BEV2030).* <https://www.europeanvolunteercentre.org/bev2030>
5. **CEV – European Volunteer Centre.** (2023). *European Volunteering Infrastructure in 2022.* <https://www.europeanvolunteercentre.org>
6. **Ciljno raziskovalni projekt Potencial NVO v Sloveniji za naslavljanje potreb lokalnih skupnosti** (Univerza v Ljubljani, 2023). <https://www.gov.si/novice/2024-05-23-raziskava-potencial-nevladnih-organizacij-za-naslavljanje-potreb-lokalnih-skupnosti>
7. **European Commission.** (2023). *Proposal for a Directive on European Cross-Border Associations (ECBAs).* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0516>
8. **European Parliament.** (2022). *Resolution on cross-border associations and non-profit organisations.* https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0041_EN.html
9. **International Labour Organization (ILO).** (2011). *Manual on the Measurement of Volunteer Work.* https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_162119.pdf
10. **Johns Hopkins University.** (2003). *Global Civil Society: An Overview.* <https://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2011/10/Global-Civil-Society-2003.pdf>

11. **Lang, S.** (2010). *NGOs, Civil Society, and the Public Sphere*. Cambridge University Press.
<https://www.cambridge.org/core/books/ngos-civil-society-and-the-public-sphere/27E494BE3A3318B5BDE4571990CF1259>
12. **Lewis, D.** (2020). *Non-Governmental Organizations and Development (2nd ed)*. Routledge.
<https://www.routledge.com/Non-Governmental-Organizations-and-Development/Lewis/p/book/9780367334083>
13. **OECD.** (2018). *The Role of Civil Society in Strengthening Democratic Governance*.
<https://www.oecd.org/governance/the-role-of-civil-society-in-strengthening-democratic-governance.pdf>
14. **Odlok o strategiji razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva do leta 2023**, Uradni list RS, št. 37/18.
<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-01-1271>
15. **Rakar, T. idr.** *Končno poročilo raziskovalnega projekta "Potencial NVO za naslavljanje potreb lokalnih skupnosti"*.
<https://www.gov.si/novice/2024-05-23-raziskava-potencial-nevladnih-organizacij-za-naslavljanje-potreb-lokalnih-skupnosti>
16. **Recommendation CM/Rec(2007)14** of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe z dne 10.10.2007
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d534d
17. **Rojc Štremfelj, L., Žnidaršič, J., Marič, M.** (2020). *Government-Funded Sustainable Development and Professionalisation of NGOs, Sustainability*, 12(18):7363.
<https://doi.org/10.3390/su12187363>
18. **Salamon, L. M., & Anheier, H. K.** (1996). *The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO*.
<https://ccss.jhu.edu/publications-findings/?did=126>
19. **Spletna stran CNVOS** – Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.
<https://www.cnvos.si/nvo-sektor-dejstva-stevilke/stevilo-nvo/>
20. **European Economic and Social Committee (EESC)**.
<https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/european-statute-associations-and-ngos>
21. **Strategija razvoja Slovenije 2030.** (2017).
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf
22. **Svet Evrope.** (2018). *International Standards Relating to Reporting and Disclosure Requirements for NGOs*.
<https://www.coe.int/en/web/ingo/expert-council>
23. **Svet Evrope.** (2021). *The Legal Space for Non-Governmental Organisations in Europe*.
<https://www.coe.int/en/web/ingo/expert-council>
24. **Würmli, S., & Jenny, B.** (2024). *Maximizing Impact with Results-Based Financing: 9 Learnings from a New Report*.
<https://www.linkedin.com/pulse/maximizing-impact-results-based-financing-9-learnings-sandro-würmli>
25. **Zakon o nevladnih organizacijah (ZNOrg)**. Uradni list RS, št. 21/18.
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7430>